

lásky jedné plavovlásky

dpb

DIVADLO
PETRA
BEZRUČE

**„Ať se to vezme
z kteréhokoli konce,
skutečnost je
vždycky zajímavější,
než cokoli si
vymyslíte.“**

Miloš Forman

lásky jedné plavovlásky

autoři **jaroslav papoušek, miloš forman, ivan passer**

adaptace **jan holec, anna smrčková**

režie **jan holec**

dramaturgie **anna smrčková**

scéna **ján tereba**

kostýmy **paulína bočková**

hudba **david hlaváč**

texty **petr vodička**

pohybová spolupráce **pavol seriš**

andula **magdaléna holcová** nebo **barbora křupková**

milda **václav švarc**

pokorný / otec **norbert lichý**

soudružka veselá / matka **kateřina krejčí**

mudr. plzáková **markéta haroková**

mudr. pondělíček / myslivec **dušan urban**

soudružka šebková **marcela čapková** j.h.

marie / figurantka **yvona stolařová**

jana / dívka **julie goetzová**

vacovský / figurant **vojtěch johaník**

burda / tonda **jáchym kučera**

maňas **jakub burýšek**

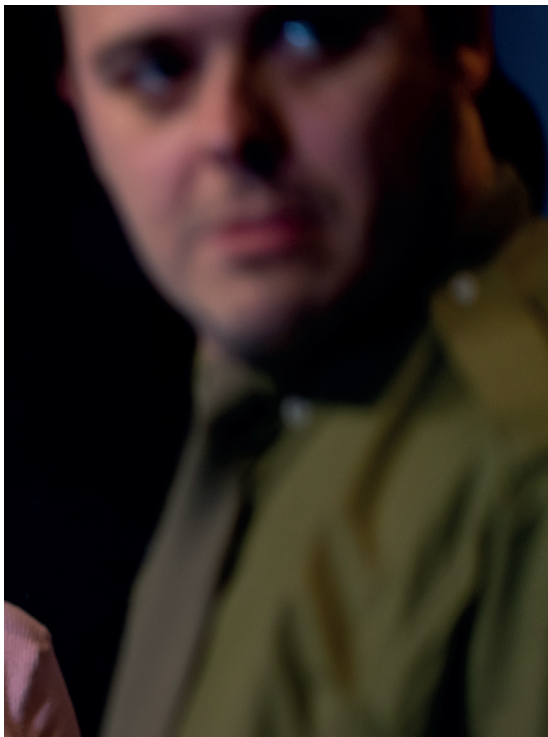
číšník **michal weber**

premiéra 12. listopadu 2021 v divadle petra bezruče

jaroslav papoušek

(1929–1995)

Vystudoval sochařství na AVU (u profesorů Karla Pokorného a Jana Laudy), žil na volné noze jako sochař a karikaturista. Napsal novelu Černý Petr, která zaujala Miloše Formana natolik, že podle ní společně napsali filmový scénář a Forman film také režíroval. Tak začala úspěšná spolupráce trojice Jaroslav Papoušek – Miloš Forman – Ivan Passer (filmy Konkurs, Lásky jedné plavovlásky a Hoří má panenko), která skončila Formanovou a Passerovou emigrací. Jaroslav Papoušek točil pak dál filmy samostatně (Nejkrásnější věk, Ecce homo Homolka, Hogo fogo Homolka, Homolka a tobolka, Žena pro tři muže, Cesta kolem mé hlavy aj.). Téměř celý život maloval. Od 80. let jeho obrazy vystavují různé pražské i mimopražské galerie. Jsou také v soukromých sbírkách v USA, Francii, Švédsku a Japonsku.

mišo forman

(1932–2018)

Narodil se 18. února 1932 v Čáslavi do učitelské rodiny jako nejmladší ze tří bratrů. Když mu bylo sedm let, jeho rodiče byli zatčeni gestapem a později zemřeli v nacistických koncentračních táborech. Část války prožil osiřelý Miloš v Náchodě u tatínkových sourozenců. Později se chlapce ujala rodina ředitele místní plynárny, která na tom byla finančně lépe a mohla si péči o sirotka dovolit. Po válce Forman nastoupil do výběrové internátní školy pro válečné sirotky v Poděbradech. Zde potkal své celoživotní přátele; filmaře Ivana Passera a budoucího dramatika a prezidenta Václava Havla. Kvůli kázeňskému přestupku, kdy byl Forman po únorovém převratu jedním profesorem obviněn ze zesměšňování komunistické strany, však musel závěrečný rok střední školy absolvovat na gymnáziu v Praze.

Vystudoval dramaturgii na FAMU, krátce pracoval v televizi, a nakonec skončil u filmu. Postupně natočil snímky Konkurs a Černý Petr (1963), Lásky jedné plavovlásky (1965) a konečně Hoří, má panenko (1967). A byl to právě posledně jmenovaný film, který se stal jeho vstupenkou do Ameriky. Jeho první film Taking Off (1971) ale v kinech naprosto propadl. Další snímek Přelet nad kukaččím hnízdem (1975) však posbíral hned pět Oscarů. Následující Vlasy (1979) ani Ragtime (1981) sice tak strhující úspěch neměly, ale Amadeus (1984) a osm Oscarů vrátili Formana zpátky na vrchol. Valmont (1989), Lid versus Larry Flynt (1996), Muž na Měsíci (1999) a ani Goyovy přízraky (2006) ale Amadea překonat nedokázaly. V dubnu 2007 mělo v Národním divadle premiéru nové nastudování jazzové opery Jiřího Suckého a Jiřího Šlitra Dobře placená procházka, které spolurežiroval se svými syny Petrem a Matějem.

Z manželství s herečkou Věrou Křesadlovou má Miloš Forman dvojčata Petra a Matěje. V emigraci žil s manželkou Martinou a dalšími dvojčaty Jimem a Andym na farmě v Connecticutu na severovýchodě USA. Zemřel náhle po krátké nemoci 13. dubna 2018.

ivan passer

(1933–2020)

Byl filmařský samouk, jehož vzdělání skončilo základní školou. Po válce sice nastoupil na gymnázium v Poděbradech, společně s Milošem Formanem a Václavem Havlem, kvůli třídnímu původu ale nemohl v pounorovém Československu dojít až k maturitě. Přesto se v roce 1957 dostal na FAMU (zfalšoval životopis), ale po třech letech byl z kádrových důvodů vyloučen. Střídal různé dělnické profese: u soustruhu, v železárnách, na stavbě silnic či ve vodní elektrárně. Rok jezdil s cikánským lunaparkem a obsluhoval kolotoč.

U filmu začínal jako asistent režie. Na přelomu 50. a 60. let se uplatnil jako asistent režie Ladislava Helgeho (Velká samota), Zbyňka Brynycha (Smyk) a Vojtěcha Jasného (Procesí k panence, Až přijde kocour). Jako člen tvůrčího týmu Papoušek – Forman – Passer se podílel na námětech a scénářích svého někdejšího spolužáka Miloše Formana, jemuž dělal i asistenta režie. Na place se sešli u snímků Konkurs, Lásky jedné plavovlásky a Hoří, má panenko. Jeho jediným dlouhometrážním filmem vzniklým v Československu je Intimní osvětlení (1965). Scénář napsal společně s Jaroslavem Papouškem a Václavem Šaškem.

V roce 1969 emigroval do USA. Ve Spojených státech natočil například v roce 1971 snímek Zrozen k vítězství, ve kterém si zahrál George Segal, či o deset let později Cutterovu cestu s Jeffem Bridgesem a Johnem Heardem. V roce 1992 natočil životopisný snímek Stalin, ve kterém sovětského diktátora ztvárnil Robert Duvall.

V roce 2006 obdržel Ivan Passer ocenění Český lev za svůj celoživotní umělecký přínos české kinematografii, v roce 2015 Cenu Ministerstva kultury za přínos v oblasti kinematografie a audiovizí.

**„Člověk mus
snít výš, než**

**„Sí vždycy
na co má.“**

Miloš Forman

mišoš forman: co já vím (lásky jedné plavovlásky)

Jednoho pozdního večera jsem v centru Prahy uviděl mladou dívku. Vlekla omláčený kufr, ale nezdálo se, že by někam pospíchala, že by cokoliv po někom chtěla, a zjevně to nebyla prostitutka. Vypadala, že je ztracená, ale že jí to příliš nevadí. Byl jsem zvědavý. Pustil jsem se s ní do řeči a ukecal ji, aby šla se mnou domů.

Pocházela z Varnsdorfu v severních Čechách. V tomhle textilním městě pracují hlavně ženy a v poměru k mužům jsou v zoufalé pře-

sile, asi tak deset žen na jednoho muže, takže většina dívek shání zběsile partnery, protože se bojí, aby nezůstaly na ocet.

Dívka s omláčeným kufrem poznala jakéhosi inženýra z Prahy, který přijel do Varnsdorfu služebně. Řekl jí, že je svobodný, vzal ji do vinárny a hučel do ní, že se za ním musí přijet do Prahy podívat. Dal jí svou adresu a pozval ji na příští rok k sobě. Nechala ho, aby se s ní pomiloval. On druhý den odjel.

Dívka se příští týden za ním vydala. Prahu prakticky neznala. Skoro celý den jí trvalo, než přišla na to, že adresa, kterou jí inženýr dal, je falešná. Večer se už jenom procházela. Noc strávila hovorem se mnou. V pět hodin ráno jsem ji vzal autem na nádraží a ona prvním vlakem odjela zpátky do Varnsdorfu, ale v mé hlavě uvízla na několik let.

Ten její příběh mě zvláštním způsobem zasáhl a tu a tam se mi nečekaně připomínal.

Nakonec jsem ho vyklopil Ivanovi a Papouškovi s otázkou, jestli by z toho nemohl být film.

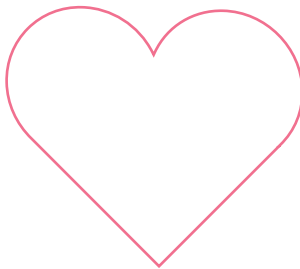
„Mohl,“ odpověděli.

Tehdy jsme vášnivě hrávali kuleč-ník. Komunisti považovali kuleč-ník za buržoazní zábavu, a proto těch dobrých stolů bylo k máni dost málo. Jeden ale stál na zámku v Dobříši, a tak jsme ten scénář jeli psát tam. Film jsme nazvali Lásky jedné plavovlásky.

Točili jsme ve Zruči nad Sázavou, kde byly obuvnické závody s pře-vahou ženských zaměstnankyň, a tak tam byl nedostatek muž-ského pohlaví stejně palčivým problémem jako ve Varnsdorfu. Všem místním byl příběh rázem jasný a náhodou tam měli i slušný kulečnickový stůl. [...]

Nejkrásnější ze zručských dívek, kterou jsme do filmu obsadili, se zamilovala do jednoho z našich

osvětlovačů. Byla mladá, chtivá života, dobrosrdečná a blond. Pohledný osvětlovač jí ovšem zapomněl říct, že má v Praze ženu a dítě, a tak těch pár týdnů, co jsme doma pobýli, prožívali

bouřlivý milostný románec. Zá-vistivé dělnice z továrny daly brzy blondýnce přezdívku „Filmová hvězda“. Skoro jí to lichořilo. Měla roli ve filmu a přítel z Barrandova a byla krásná – v jejím případě se

opravdu zdálo, že kariéra u filmu nemusí být jenom přemrštěnou iluzí.

Filmování skončilo a osvětlovač se vrátil do Prahy. Dívce řekl, že nejdřív pro ni musí zařídít bydlení. Ať zatím počká ve Zruči, že pro ni brzy pošle. Čekala a čekala. Samozřejmě, že všem holkám na ubytovně řekla, co jí přítel slíbil. Za chvíli si z ní začaly dělat legraci. Bránila ho, a když jí došly argumenty, začala si vymýšlet důvody, proč ještě pořád nejede, a tvrdila, že přijede co nevidět. Udržovat tu lež ale bylo čím dál těžší. Jednoho dne už to prostě nešlo, a tak sbalila své věci a řek-la spolubydlícím, že jí její milý od filmu konečně volá do Prahy. Zařídil tam pro ni hnízdečko a koupil i prstýnky. Už se nemůže dočkat, až tam bude. V Praze zjistila, že osvětlovač má rodinu a že se k ní nechce znát. Bylo to úplně, jako by se příběh našeho filmu odehrával ve skutečnosti.

Jenomže další osudy plavovlásky ze Zruče patří do mnohem smutnějšího biografu. Jet zpátky do Zruče už nemohla. Měla pocit, že všechno na světě je lepší než další posměch od holek z internátu. „Haló, hvězdo, volá tě Hollywood!“ V Praze sice neměla kam jít, ale byla moc hezká, a tak začala ze své krásy žít. Vysedávala v baru hotelu Alcron nebo Jalta a nechala si platit v tvrdých. Čekala jenom, až ji někdo pozve na kamerovou zkoušku a až se zase chytne u filmu.

Jednou večer, když už byly Lásky jedné plavovlásky dávno za mnou a já pracoval na něčem docela jiném, zašel jsem do Alcronu na schůzku s nějakým západním novinářem a tam jsem na plavovlásku ze Zruče narazil. Koupil jsem jí drink. Byla rozjařená a šťastná, že si k ní sedl někdo od filmu. Aspoň ostatní holky vidí, že ona je někdo. Mě zas zajímal její život v pražském podsvětí, a tak jsem

za ní později zašel ještě několikrát a nechal jsem si od ní všechno vyprávět.

V těch dobách byl největším pasákem v Československu stát. Všechny šlapky musely hlásit Bezpečnosti, s kým šly, a Bezpečnost ty informace sbírala a využívala k vydírání cizinců, na nichž měla zájem. Plavovlásky ze Zruče na své amanty ale donášet nechtěla. Ta hra se jí nelíbila. Na pár týdnů ji proto zavřeli do vězení, a když se po propuštění vrátila zase do baru, zavřeli ji podruhé. U prostitutek to takhle chodilo běžně. Po několika arestech estébákům nakonec spolupráci podepsala, ale svou část dohody nehodlala v žádném případě dodržet, takže šla brzy zase zpátky do lochu. Nikdy ji neodsoudili za prostituci, neboť Komunistická strana Československa vyhlásila, že v socialistickém Československu jsme prostituci vymýtili. Alcronské šlapky, které neposlou-

chaly svého estébáckého pasáka, chodily sedět za příživnictví, neboť nemohly prokázat žádné zaměstnání.

Plavovlásky ze Zruče se rozhodla, že na systém vyrazí a práci si najde. Šlo o razítko. Pokud se jí podaří sehnat do kolonky zaměstnání v občanském průkazu jakýkoliv štěpl, nemůžou ji uvěznit za příživnictví.

Trik zabral, ale upletla si na sebe bič. Protože neměla žádné vzdělání, nesehnala nic lepšího než práci uklízečky v nemocnici. Pracovala od čtvrté ráno do dvanácti. Pak šla domů, pět hodin spala, udělala se krásnou a vyrazila do baru shánět západní turisty. Musel jsem obdivovat její charakter. Pomalu se ubíjela jenom proto, aby se nestala fízlem.

Jednou večer jsem zašel do Alcronu, ale plavovlásky ze Zruče tam nebyla. Její kolegyně mi

řekla, že zase sedí. Stát vytvářel zákony a stát je mohl i porušovat, takže na ni STB přeče jenom něco našla.

Několik měsíců se nikde neobjevovala. Když jsem ji pak konečně potkal, zdálo se mi, že je skoro naměkko z toho, že mě vidí. Potom jsem si všiml, že přede mnou schovává ruku. Chytl jsem ji za ni a z jejího zápěstí se na mě zašklebila ošklivá hrbatá jizva.

„Nevěděla jsem už, co jinýho,“ řekla.

Dlouho ji drželi ve vyšetřovací vazbě, kde byl tvrdší režim než normálně po rozsudku. Cěla byla malá a mřížemi u malého okýnka u stropu prosvítal jen cípeček nebe. Neměla co dělat. Z knih jí nabízeli jedině spisy Marxe a Lenina. Pak jí ale přišel do ruky román z devatenáctého století. Byl to Jan Cimbura, příběh z vesnického prostředí, který sice

nedočetla, ale v knížce našla nádherné ilustrace.

„Kdykoliv jsem tu knihu otevřela a viděla ty obrázky, musela jsem bulit.“

Zvlášť na ni zapůsobil jeden, na kterém nebyli žádní lidé, jen zelená louka, svažující se ke křišťálovému jezírku. Na úpatí kopce rostly stromy, ptáci zpívali, sluníčko svítilo. Barvy na tom obrázku byly tak nádherné, že podobně v životě nikdy neviděla. V její šedivé cele i ten proužek oblohy byl většinou žlutavý od smogu.

Plavovláska ze Zruče koukala na tu krásnou krajinku tak dlouho, až se rozhodla, že už nechce být na světě. Jenže vzít si život ve vězení nebylo lehké.

„Ale já byla chytrá, já jsem je přečůrala,“ oznámila mi hrdě. Řekla dozorkyni, že je herečka a že

musí pečovat o pleť. Potřebuje svou toaletní taštičku, jinak je u filmu vyřízená. K jejímu velkému překvapení se lest podařila a dozorkyně jí začala každý den přinášet její toaletní nádobíčko. Jenomže jí nikdy nenechala o samotě. Stála tam a čekala, než si dívka ošetří pleť. A tak si plavovláska ze Zruče každý den vatičkou drhla kůži, kterou by si byla nejraději stáhla z obličeje. Jednou odpoledne se jí ale přece jen podařilo vyšoupnout miniaturní zrcátko z pudřenky a schovat ho v záhybech věžeňského mundúru. Dozorkyně odešla a zamkla za sebou. Plavovláska ze Zruče si počkala na noc, rozbila zrcátko a otevřela knížku. Koukala na tu sytě zelenou louku, kvetoucí stromy a na sálající slunce, a přitom si zajela střepem do zápěstí.

„Hrozně to bolelo. Ta bolest byla nesnesitelná, jenže já tam nechtěla sebou tak praštit, aby mě pozdějc někdo našel a zachránil,

a tak jsem tím střepem pižlala a pižlala.“

Krev se jí valila z obou zápěstí, hlava se jí začala motat a ona ještě rychle vrazila obě ruce do smradlavé pokálené záchodové díry v koutě cely.

„Nechtěla jsem nic riskovat. Doufala jsem, že kdyby mě nevoddělala ztráta krve, tak že mě vodpraví infekce.“

Pak ztratila vědomí.

Probrala se až v nemocnici. Našli ji včas a žádnou infekci nedostala. Pořád ještě doufala, že se jednou k filmu stejně dostane, i když o tom někdy začínala pochybovat. Ale ničeho nelitovala. „To byste nevěřil, jak byl ten vobrázek nádherný.“

V roce 1968 se nakrátko otevřely československé hranice a plavovláska ze Zruče zmizela z praž-

ských barů nadobro. Kolegyně mi řekly, že emigrovala do Austrálie. Země protinožců byla pravým opakem Zruče. Tady byly ženy v menšině, zvláště mezi českými přistěhovalci.

Po letech mi začala volat do New Yorku. Většinou byla opilá. Měla dceru, moc talentovanou holku, která studovala herectví. Chtěla, abych ji viděl, protože dcera určitě dokáže všechno, co její mámě nevyšlo.

Nikdy jsem jí nezavěsil. Plavovláska ze Zruče už měla jistě přeživ a z jejího hlasu bylo patrné, že ji život okopal do tvrda, ale nikdy nezapomenu na to, jaká bývala, když jsme ji poprvé viděli stát u běžícího pásu v továrně na boty a vybrali si ji do filmu Lásky jedné plavovlásky. Tehdy vypadala jako třešňový květ.

miloš forman, jan novák: co já vím (2013)

inspice **michal weber** / nápověda **lenka kučerová** / rekvizity **marie křehlíková** / garderoba **renáta pytlíková** / výroba kostýmů **marie dopitová** / vlásenky a masky **marie kovářová** / světla **lukáš večerka**, **viktor kosinskí** / zvuk **filip bajger** / šéf výroby **karel gadula** / jevištní mistr **filip kapusta** / technika **martin dostál**, **kristián kazický**, **david žyla** / výroba scény **dílny městského divadla zlín**

program vydala divadelní společnost petra bezruče, s.r.o.

textová část programu **anna smrčková** / fotografie **petr hrubeš** / grafický návrh plakátu a programu **jan kulich**

divadlo petra bezruče provozuje divadelní společnost petra bezruče, s.r.o.

ředitel **jiří krejčí** / zástupce ředitele **filip krejčí** / provozní ředitelka **alena punčochářová** / umělecký šéf **jan holec** / dramaturgyně **anna smrčková** / šéf obchodního oddělení **martin srba** / produkční propagace **anita krejčí** / pr **marcela bednaříková**

nositel autorských práv k dílu zastupuje dilia, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z.s., krátkého 1, praha

divadlo je provozováno za finanční podpory statutárního města ostravy a moravskoslezského kraje, projekt se uskutečňuje za finanční podpory ministerstva kultury ČR

OSTRAVA!!!

www.bezrucy.cz